

Informatienota voor de raad

Datum 3 oktober 2023

Onderwerp	Bevindingen ganzenbeheerplan 2023
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder A. Spaans

Informant W. de Jong
Afdeling Wijk en Beheermanagement
Telefoon -
Email W.de.Jong@zwolle.nl
Bijlagen -

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

de bevindingen van ganzenbeheerplan die in 2023 gedaan zijn en het continueren van dit plan de komende jaren.

Datum 3 oktober 2023

[Toelichting op het voorstel](#)**Inleiding**

Op 1 februari 2022 heeft het college van Burgemeester en Wethouders besloten het ganzenbeheerplan in uitvoering te brengen en de gemeenteraad hierover te informeren. Op [14 februari 2022](#) is een raadsdebat gevoerd over het ganzenbeheerplan. Het ganzenbeheerplan is nieuw voor Zwolle en ook nieuw in stedelijke gebieden in Nederland. De aanpak in het ganzenbeheerplan is 'lerend beheren'. Om die reden is een aantal afspraken gemaakt om de effecten van de maatregelen nauwgezet te volgen. Op [6 oktober 2022](#) is de gemeenteraad geïnformeerd over de eerste indrukken met als doel te kijken of nieuwe afwegingen op de inzet van maatregelen nodig waren. De aanpak is toen gecontinueerd voor het jaar 2023 conform voorstel van 1 februari 2022.

Nu - twee broedseizoenen verder - willen we de eerste bevindingen delen en bepalen of er bijstelling in de aanpak nodig is.

Kernboodschap

Met het ganzenbeheerplan wordt beoogd om de gans een goede plek in de stad te geven op zodanige wijze dat de ervaren overlast wordt verminderd. Dit willen we bereiken door een gerichte en diervriendelijke aanpak.

Toelichting

De bevindingen zijn inzichtelijk gemaakt naar nestbehandeling, fysieke maatregelen, communicatie en monitoring

Nestbehandeling

De nestbehandeling is door ROVA in drie rondes uitgevoerd, waarbij 751 nesten zijn behandeld. Door het regenachtige weer in februari/ maart 2023 is er twijfel over of de eerste ronde goed heeft gewerkt. De maisolie op de eieren kan er van afgeregend zijn als de gans nog niet volledig aan het broeden was. Er zijn met name in de beginfase van het broedseizoen grotere nesten aangetroffen in Zwolle. Uit de tellingen van de nesten en eieren is te herleiden dat er gemiddeld 6-7 eieren per nest gelegd worden. In 85% van de waargenomen eieren konden de eieren ook behandeld worden. Om het natuurlijke broedproces van de gans niet te verstoren – en daarmee de kans dat er weer nieuwe eieren gelegd worden – is de aanpak om altijd één ei in het nest onbehandeld te laten. Daarnaast zijn alle eieren gecontroleerd of het ei al volgroeid was door de eieren in bak water te doen. Als het ei zinkt is het ei nog niet volgroeid. Als het ei drijft, dan is het ei volgroeid en wordt het ei behandeld.

Jaar \ Soort gans	Aantal nesten		Aantal eieren geteld		Aantal eieren behandeld	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Canadese gans	364	411	2.182	2.471	1.739	2.072
Grauwe gans	340	321	2.379	2.327	1.945	1.985
Overige (Nijlgans/Bonte)	14	19	130	134	116	118
Totaal	718	751	4.691	4.932	3.800	4.175

Datum 3 oktober 2023

De nestbehandeling is succesvol te noemen: er is een reductie van 85% van de kans dat een ei tot een gans wordt uitbroeid. In 2022 was deze reductie 81%. De reductie is te berekenen door het aantal behandelde eieren te delen door het totaal aantal getelde eieren.

Fysieke maatregelen

Een aantal fysieke maatregelen is genomen:

- Toepassing speciaal graszaad: Dit speciale gras eten ganzen niet, waardoor zij minder geneigd zijn om daarop te verblijven. Er zijn vier pilotgebieden aangewezen voor de toepassing van het speciale graszaad (Bar airport gras), namelijk de ligweide aan de Milligerplas, Boulevard Stadshagen, rondom de Wavinvijver aan de Bachlaan en in het Ittersumerpark. Deze locaties worden opnieuw bij gezaaid, zodat het aandeel van Bar airport gras toeneemt;
- Plaatsing verkeersborden: Op vijf locaties waar we weten dat veel ganzen oversteken, zijn verkeersborden (voor de mensen) geplaatst waarop geattendeerd wordt dat er ganzen kunnen zijn;
- Plaatsing informatieborden over aanwezigheid van ganzen: Op 25 locaties zijn er informatieborden geplaatst met de oproep om de ganzen niet te voeren. Het voeren van bijvoorbeeld brood aan ganzen leidt er toe dat de keel van de gans vetter wordt en deze daardoor meer lawaai maakt. Op een aantal locaties zijn de informatieborden geplaatst op verzoek van bewoners (naar aanleiding van de informatieavond).

Vanwege oplopende klachten in 2022 is er op een aantal locaties verdiepende locatie-onderzoeken in 2023 gedaan. Er is beoordeeld of er fysieke maatregelen uitgevoerd konden worden. Hierbij een korte terugkoppeling van deze locaties:

- Verhulststraat (Holtenbroek): Het water tussen de Verhulstlaan en de Mozartlaan is onderdeel van het assenkruis in Holtenbroek en staat in connectie met de Wavin-vijver. Rondom de Wavin-vijver is speciaal graszaad ingezaaid. We merken dat er rondom de Wavin-vijver de ganzen nog veel worden gevoerd. Inzet op communicatie: informatiebord geplaatst.
- Akkerbergplein (Stadshagen): Op het moment van controleren bevonden zich hier geen ganzen. Ook zijn hier geen nesten aangetroffen. Deze locatie is niet geschikt voor nestelen, maar wel voor voedselaanbod. Indien het speciale graszaad geschikt blijkt te zijn, dan is dit een passende maatregel op deze locatie.
- Staatssecretarislaan (Zuid): De klachten aan de Staatssecretarislaan zijn gericht op het Ittersumerpark. Dit park is een verzamelplek voor ganzen. Eind 2022 is het eiland in de vijver omheind met een hekwerk waardoor de (veilige) nestgelegenheid is komen te vervallen. In het Ittersumerpark wordt speciaal graszaad ingezaaid.
- Vroommarke (Zuid): We herleiden deze klachten naar de watergang langs de Gouverneurlaan. Aan de overzijde zitten enkele nesten op terrein van de woningbouw. Deze nesten hebben we dit jaar meegenomen in de behandelingsronde.
- Waterviolier – Zomertalinghof (Stadshagen): In deze buurt wordt op twee locaties vlas ingezaaid.

Maatregelen nog uit te voeren:

- Vlas: Ganzen houden niet van vlas vanwege de puntige grastoppen. Dit gaan we inzaaien in de buurt rondom de Waterviolier, Smienthof en Goudplevierpad.
- Beplanting: Na overleg met het waterschap willen we op twee locaties beplanting aanleggen langs het water en/ of dichtbij het water. De aanplant stimuleert ook de biodiversiteit. Dit zijn de locaties:
 - o Kruising Blaloweg/ Katerdijk, aanplant haag zodat er een natuurlijke barrière ontstaat en de ganzen niet meer het drukke kruispunt op lopen.

Datum

3 oktober 2023

- Langs het Twistvlietpad, aanplant bosplantsoen. Streven is een nog minder fijn verblijfgebied creëren rondom de waterplas winkelcentrum van Stadshagen.
- Plantsoenenhekwerk: Plaatsen van een plantsoenenhekwerk langs de Zwartewaterallee ter hoogte van de vijver de Dobbe. Ganzen steken hier veelvuldig over. Doel van het plantsoenenhekwerk is om een extra barrière te creëren.

Monitoring

De monitoring is opgezet door op twee momenten in het jaar te tellen. Dit gebeurt in de winter door ROVA en in de zomer door Stichting Ornithologisch Veldonderzoek Nederland (SOVON). Door de monitoring kunnen de eerste analyses gemaakt worden. De monitoring geeft inzicht in de aantallen en locaties van de ganzen. Hierdoor kunnen we gerichter komen tot het treffen maatregelen. De juiste maatregel op de juiste plek. De monitoring wordt uitgevoerd op de nestbehandeling (zie hierboven), op het aantal ganzen en het aantal meldingen (zie hieronder).

Tellingen ganzen

Uit de wintertelling (zie onderstaande tabel) is goed waar te nemen dat de aantallen Canadese en Grauwe gans met honderden is toegenomen. De zomer -en wintertelling mogen niet met elkaar vergeleken worden. De Grauwe gans trekt in de zomer meer naar de buitengebieden en de Canadese blijft meer in het stedelijk gebied. Beide tellingen geven echter wel een goede indicatie van de aantal aanwezige ganzen in onze stad.

Telperiode Soort gans	Februari 2021 <i>Duke Faunabeheer</i>	Februari 2022 <i>ROVA ism SOVON</i>	Februari 2023 <i>ROVA</i>	Juli 2021 <i>SOVON</i>	Juli 2022 <i>SOVON</i>	Juli 2023 <i>SOVON</i>
Canadese gans	1.054	1.549	1.429	850	1.496	1.526
Grauwe gans	620	1.060	1.157	1.500	1.709	1.799
Overige (Nijlgans/Bonte)	128	95	37	150	337	459
Totaal	1.802	2.704	2.619	2.500	3.392	3.784

Aantal meldingen

Het aantal meldingen is licht afgenomen. De aanname is dat de afname te verklaren is doordat bewonersavond is geweest met de bewoners die de meeste overlast ervoeren. Op die plekken zijn de eerste maatregelen genomen. Hierdoor is het meerdere keren doen van een melding door dezelfde melder/over dezelfde locaties gereduceerd.

Telperiode Melding	2021	2022	2023
Aantal meldingen	92	52	42
Aantal melders/locaties	34	39	40

De aanpak is komende jaren nog nodig

In het voorstel van 1 februari 2022 is aangegeven dat de verwachting is dat de aanpak voor meerdere jaren nodig is. De aanpak heeft een consequente continuïteit nodig om te slagen. Na twee jaar inzet van de aanpak zijn de resultaten voor twee jaar inzichtelijk. De aanpak heeft effect, echter is— zoals wel

Datum 3 oktober 2023

verwacht was – een nog een licht stijgende lijn in de aantallen zichtbaar. De extreme te verwachten groei bij 'niets doen' is echter wel flink afgeremd door het nemen van de maatregelen. We kunnen stellen dat de groei is afgeremd ten opzichte van als er geen aanpak zou zijn geweest. Bewoners weten de gemeente beter te vinden om meldingen te doen. Het aantal meldingen is licht afgenomen, echter is de spreiding van de meldingen wel meer (dat wil zeggen dat er minder vanuit één locatie/adres meerdere meldingen worden gedaan).

Risico's

Een aantal maatregelen is genomen in het kader van lerend beheer. Zwolle is met de brede integrale ganzenbeheerplan uniek. De kennisopbouw in Nederland gaat gestaag. We leren vooral van de eigen pilots in onze stad en monitoren de effecten. Het kan voorkomen dat een maatregel toch minder effect sorteert dan vooraf bedacht is.

Het stoppen van dit beheerplan doet eerdere investeringen te niet en levert direct een aanzienlijke toename in het aantal ganzen en daarmee ook in het aantal meldingen en ervaren overlast bij bewoners.

Financiën

In 2022 en 2023 was €100.000 beschikbaar gesteld om maatregelen te nemen. De besteding is (afgerond) als volgt geweest:

Maatregel	Gemaakte kosten 2022 (afgerond)	Gemaakte kosten 2023 (afgerond)
Nestbehandeling	€30.000	€25.000
Fysieke maatregelen 'hotspot' locaties	€55.000	€63.000*
Monitoring (tellingen en opbouw systeem)	€10.000	€5.000
Communicatie	€5.000	€5.000
<i>Totaal</i>	<i>€100.000</i>	<i>€98.000</i>

* nog niet alle fysiek maatregelen zijn geheel uitgevoerd

De verwachting is dat voor 2024 wel budget nodig is om de aanpak voort te zetten. Naar verwachting is er minder budget nodig om de aanpak te continueren. Dit komt doordat in de eerste jaren ontwikkeling nodig was op alle onderdelen. De uitvoering kan nu meer gestandaardiseerd uitgevoerd worden en kan daardoor met minder kosten uitgevoerd kan worden. De benodigde financiële middelen worden integraal afgewogen bij de begrotingsbehandeling voor 2024.

Communicatie

De communicatiestrategie is succesvol geweest. Een bewonersavond op 16 maart 2023 heeft plaats gevonden waar geluisterd is naar de behoefte van de bewoners en uitleg gegeven is op de aanpak. Dit heeft op onderdelen geleid tot aanpassing van het nemen van fysieke maatregelen en plaatsen van informatieborden.

Op de website van gemeente Zwolle is een aparte [pagina](#) ingericht over ganzen. De website wordt bijgewerkt met de laatste informatie voor bewoners.

Datum 3 oktober 2023

Daarnaast wordt in 2024 de communicatiestrategie ingezet om Zwollenaren vroegtijdig te informeren. Dit willen we op twee manieren doen:

- In februari een artikel plaatsen, zoals ook bij de eikenprocessierups gedaan wordt, om mensen vooraf te attenderen op het ganzenseizoen. Met name het niet voeren zal daarbij het belangrijkste punt worden.
- Tijdens de afgelopen twee bewonersavonden kwamen vaak dezelfde vragen terug. Op de website van Zwolle, die over ganzen gaat, willen we dan ook “veel gestelde vragen” toevoegen. Dit staat klaar voordat het ganzenseizoen van 2024 begint.

Vervolg

Na de zomer van 2024 wordt opnieuw de balans opgemaakt van de effecten van de genomen maatregelen. In najaar 2024 wordt de gemeenteraad opnieuw geïnformeerd of de ingezette aanpak gecontinueerd zal moeten worden voor 2025.

Openbaarheid

Deze nota is openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer